

ISSN 2249-510X

A Peer Reviewed and Refereed Journal of

Kashmiri Literature and Language

Department of Kashmiri

University of Kashmir

تخلیق ک تے تنقید ک باہمی رشتہ: اکھ سام

رخسانہ تیسم

تلخیص:

ادب تے شاعری چھے سو تخلیقی عمل یتھ اندر شاعر تے ادیب پنین جذباتن تے خیالاتن ہند اظہار مناسب لفظن ممزکران چھ۔ پہ کتھ چھ اس ک تھے زِ ادب تے شاعری چھے اکہ مخصوص ماحولہ مژ و دپڑھ اکھ صورت رٹان یتھ ممزکور ماحولہ عصرتے اجزاء ٹاکار آسان چھ۔ تنقید چھ پنہ دور کین بے ترتیب خیالاتن، فکری رجحانن تے احساساتن مرتب کران تے پیہ چھ تخلیقہ خاطر پنہ زمانکہ تقاضہ مطابق تمن تشکیل یتھ بنیاد فراہم کران۔ ادیک مقصد چھ اظہار، ترجمائی تے تنقید۔ تخلیق چھ ذات، زندگی تے زمانکہ حوالہ شعری تجرباتن تے زندگی عذر و استئزیہن تے تجربن درشاوان تے تنقید چھ

حسن و قبچک یا فروگز اشتن هند تجزیه یه ته محاسبہ کر تھو و نان ز، "حسن"، کیا ز چھ "حسن" ته
"حسپن"، کیا ز چھ "حسپن" - اتحہ ستر ستر چھ تقيید بدلوں شفافیت حالات نظرِ تل تھاؤ تھے
پئیس دائرہ عمل مژتر میم ته ته اضافہ ته کران روزان -

کلیدی الفاظ: تخلیقی عمل، فکری رجحان، شعری تجزیه باتن، حسن و قبچک، شفافیت حالات

تخلیق کاری چھے فن کار پسند ہن فن کار ری آگر کرن ہٹز سرگرمی آسان یتھ اندر متنوع جزو کیکہ وٹھے
رلھ اک تخلیقی کاے رٹان چھ - اتحہ مژتر چھ تخلیق کار سند زمانہ، تمہے زمانکو ساری ذہنی رجحان ته تمنی ته
تہندی بی زندگی اکھا کس ستر ستر لھ آسان ته یتھ پاٹھر چھ ادیب ته شاعر پئین تمن لوکن ہٹز نما بندگی
کران بمن مژرسہ زامت آسہ - تمہی ٹریچ ترجمانی کران یتھ مژرسہ زوان آسہ ته ما ہو لح علامت بنان
یتھ سہ سران آسہ ته یتھ سہ متاثر کران آسہ - اتحہ مقابلہ چھ تقيید شعر ادیب کیں یعنے پاس سام ہوان
تھے یہ ہٹز کار فرمائی احاطہ کر تھے یعنی مولوان تھے -

تقید نگاری مژر چھے نقاد ہٹز ذات سارے کھوتے اہم - اکھ نقاد گڑھ متوازن عالمانہ
ذہن آسں تھا وان - تمس گڑھ سُن نظر آئنی زندگی نسبت، ہس گڑھ اکھ عالمانہ تصورتہ بدس آسُن - امی
ستر چھے ٹمس فن شناسی حاصل سپدان تکیا ز پیتس کالس نہ پس علمی بساط آسہ سہ ہیکہ نہ ادب صحیح
پاٹھر مولو تھے - ہس گڑھ فنہ کسی زاویج اس، مختلف اسلوبن تے نظریاتن ہند علم آسُن - اتحہ بنا دس پاٹھ
چھ فنگ تجزیہ ہبکان اکھ تھے تک سندے تاثر تے تبصر چھ معتمد یوان مانہے - یتھ کنی چھ تقيید قاری سند
تخلیل و زناو تھے فن پاڑک مطالعہ کرنس پاٹھ آمد کران تے ادب پارچہ نوجہ بد کڈان - تخلیق تھے
تقید ک رشتہ یا واٹھ چھ سون - ژکہ چھ تخلیق کارتہ اکھ با شعور نقاد آسان پس تسلیقی عملہ دوران

شعوری طور تُند و تِہ ہاوکھ بنان۔ پڑتھ سُہ چیز چاہے سُہ فطری آسہ یا غیر فطری چھ پُنڈ پُنڈ قدر دان۔ تھے پاٹھ کچھ ادبی تخلیقیں تھے پُنڈ قدر دان آسان یم تھے مزید حظ تلئے خاطر تھے یمن یہند حسن تھے قبح نظر مل تھا تو تھا اچھے قدر مُشخص کران چھ۔ عام پاٹھ کچھ ونان زادب چھ زندگی ہند عکاس بیلیہ زن تقيید متعلق تھا یہاں رائے چھے ز نقاد چھ زندگی ہند بن مسلم مختلف علمن ہندس پس منظر مژر پیش کران۔ تقيید چھ مختلف شعبہ سماجی تقيید، جمالیاتی تقيید، نفسیاتی تقيید، تاثراتی تقيید، مارکسی تقيید یتیر یتیر۔ یہ زن گودے و ننہ آوز تخلیق تھے تقيید چھ پانہ و انہ نم تھے ماں۔ تخلیق کارہیکہ نہ تقيیدی شعور و راؤ اکھ قدم تھے کلڈ تھ۔ اتحہ بنا یا ز پٹھ چھ و ننہ یوان ز تقيید چھ نہ اکھ عملے یوت بلکہ ادب اس ستو اکھ خاص تعلق آسنے سبب چھ یہ اکھن تھ۔ تخلیقی عملہ ستو سنتی چھ تقيیدی عمل تھے شروع سپداں۔ تکلیا ز بیلیہ کا نہہ تخلیق کارا دب پار یافن پار لکھن ہو ان چھ تمیک خاکہ چھ بروٹھے تم کسندس ذہنس مژر تیار آسان گومت۔ تھے تقيیدی شعور و راؤ اے چھنہ یہ کام ممکن۔ یہاں تے تقيیدی شعور چھ ادبیں رہنمایی کران۔ سُہ چھ یتھ کتھ پٹھ پنڈ تقيیدی شعور کہ حوالے بہتر پاٹھ کسوچھ ہے کان ز تک ہند فن پارک آغاز کتھ پاٹھ سپد، عروجس پٹھ کتھ پاٹھ کیلیہ واتھ تھے اختمام پذیر کتھ پاٹھ سپد۔ فن پار یتھ ظاہری تھے خارجی صورت رثاں چھ تھے چھ تقيید ک عمل تھے تیز سپدان۔ پروفیسر کلیم

الدین چھ لکھاں:

”تخلیق و تقيید کا ساتھ چولی دامن کا ساتھ ہے۔ زندگی ایک محیط بکراں ہے اور اس پورے محیط پر بے شمار نقطے ہیں جہاں یہ دونوں باہم مخلوط و مر بوط ملیں گی“۔
 بہر حال کتھ ہسکو یتھ پاٹھ اندا تھا تو تھا ز تخلیقی ادب تھے تقيید چھ اکھ ز بر دست رشتہ یم

دونوے چھ اکھ اکھ اکس کن و چھتھ پر تھان تھے پوٹھان۔ تخلیقی ادب چھ جمالیاتی ضروری زن پور کران تھے
تنقید چھ ادب پر کھا تو چھ امیک بہتر پاٹھ کھ خلنس مژ اتھ روت کرن سست ستر ذوق جمالس تھے تصحیح
کرتھ اتھن چھج و تھ لagan۔ یتھ پاٹھ کھ چھ بکن درمیان اکھ تینھ رشتہ پس نامیائی چھ۔

کتابیات:

ڈاکٹر عبادت بریلوی، اردو تنقید نگاری، اعجاز پبلیشنگ ہاؤس، دریا گنج دہلی، ص ۲۱

کتابیات

- ۱۔ بازیافت، شعبہ اردو شمیر یونیورسٹی حضرتبل 1987
- ۲۔ اردو ادب، نجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ، 1954
- ۳۔ ڈاکٹر جیل جالبی، نبی تنقید، ایجو کیشنل پبلیشنگ ہاؤس دہلی